

METSÄHALLITUS RETKEILYN KEHITTÄJÄNÄ

Rami Tuominiemi

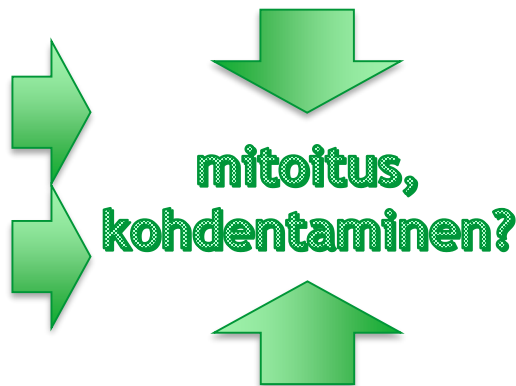
Pirkanmaa ja ylikunnalliset retkeilyreitit - taustaa & havaintoja

- Historia juontaa juurensa ainakin 1960-luvulle
- Metsähallitus/valtio pääasiassa mahdollistajana, joskus toimijanakin kuntavetoisissa reittikehityshankkeissa
- Sata-Hämeen Taival (myöhemmin Pirkan Taival)
  - ensimmäinen valtionmetsiä koskeva sopimus 1979 (reittiosuus Ikaalisista Seitsemisen kautta Helvetinkolulle)
  - työnjako kuntien ja valtion välille, että kuka missäkin vastaa viitoittamisesta, kun alueen kansallispuistot olivat vasta tulolla
  - alkuperäisenä n. 250 km pitkä, myöhemmin laajentunut mm. Keuruulle ja Ähtäriin
- Reitti Satakunta-Pirkanmaa
  - rakennettu 1990-luvun alussa
  - hyödyntänyt mm. Pirkan uraa (Hämeenkankaalta Niinisalosta Teivoon), jolla hiihdetty ensimmäinen Pirkan hiihto 1955
  - Metsähallituksella rooli ylläpidossa Hämeenkankaalla
- Muut pidemmät reitistöt, esim. Birgitan polku Lempäälän suunnalla
  - Metsähallitus lähinnä kiinteistönhaltijan roolissa
- Kuntotasossa nähtävissä nykyään paljon vaihtelua, samoin käyttäjämäärissä
  - ”hanke-sysäysten” jälkeinen haaste; pitkäjänteisen hoidon puute
  - alkuinnostuksen jälkeinen käytön hiipuminen

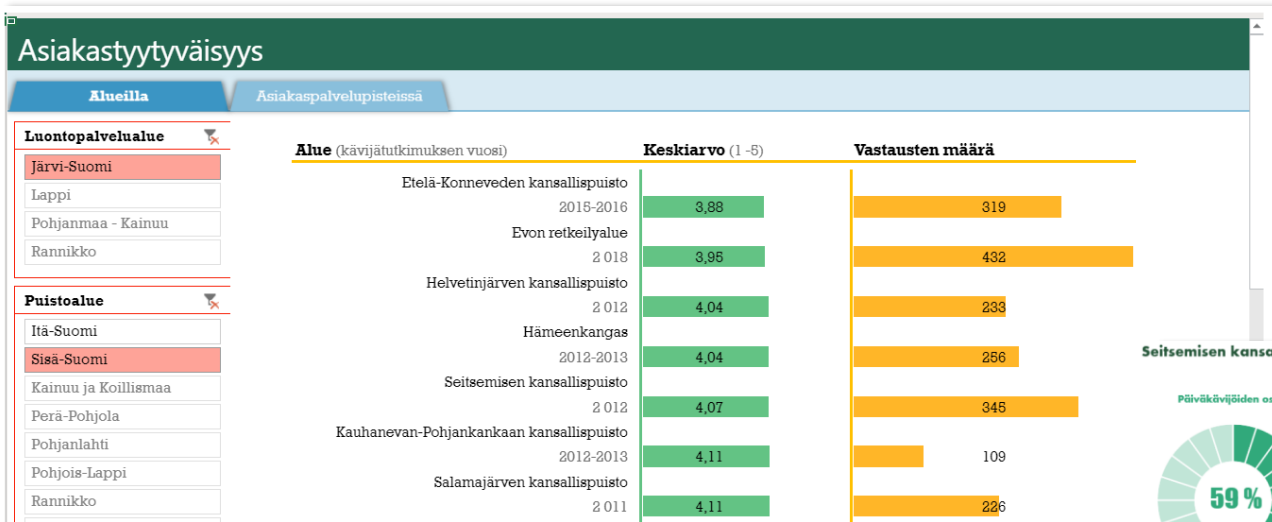

Metsähallituksen lähtökohdat retkeilyn kehittämiseen

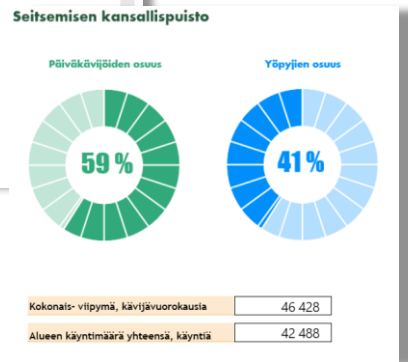
- Metsähallituksen sisäisessä työnjaossa retkeilyteema pääasiassa Luontopalvelujen (LP) vastuulla
- Luonnon suojelun, virkistyskäytön ja muiden mahdollisten käyttömuotojen yhteensovittamisen työkaluina ovat hoidon ja käytön suunnittelu (HKS) sekä mm. luonnonvarasuunnittelu
  - esimerkkeinä [Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden HKS](#) ja [Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma](#)
- Reitistöjen ja muun retkeilypalveluvarustuksen kehittämiseen vaikuttavat myös
  - kysyntä (asiakkaiden tarpeet), johon päästään kiinni kävijätutkimuksilla
    - huomioitavia lisäksi [asiakasturvallisuus](#), asiakkaiden tasavertaisuus, palvelujen taso (P-paikkojen koko, jätehuolto jne.)
  - rahoitus (investointi-/ylläpitovaihe)
    - [LP:n korjausvelka](#)
    - ylläpitorahoituksen taso
    - hankkeet, määrärahat ym.
  - kestävyysteema
    - rakenteiden elinkaari
    - kohteiden suojaaminen, kulumisen hallinta
    - luontoarvojen turvaaminen
  - reitistöjen tuomat hyödyt
    - paikallistaloudelliset vaikutukset, luonnossa liikkumisen terveysvaikutukset

Tarvittavien taustatietojen kerääminen

- Luontoinventoinnit yms.
- Kysynnän selvittämisen työkaluina [kävijäseuranta](#) ja ASTA-tietojärjestelmä, missä keskeisinä elementteinä
  - kävijälaskenta ([käyntimäärät](#))
  - kävijätutkimukset
 → [Seitsemisen](#) esimerkki

Toimenpidesuunnittelu ja paikkatietojen hallinnointi

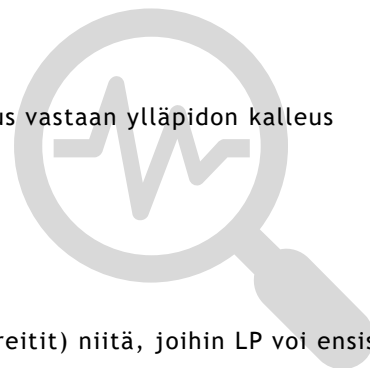
The screenshot displays a GIS application window titled "Uljias - Käyttäjät: ramitu Rooli: PV_PAJ Työtila: Työtila 1 (Pääkäyttäjä muokannut)". The interface includes a menu bar, a toolbar, and a main map area. On the left, a "Sisällysluettelo" (Table of Contents) shows a tree structure with "Karttatasot" (Map Layers) expanded, listing "Reitti (aktiivisena)" and "Reitin osat" (Route Parts) with various line styles and colors. The map shows a topographic map with contour lines, roads, and several colored lines representing routes. Labels on the map include "Koivistonharju", "Laavu", and "Koivistonharju". A small "Asettelu" (Layout) window is open over the map. On the right, a "Reitti" (Route) properties window is open, showing details for route number 154236. Below that, a "Reitin reitinosat" (Route Route Parts) table is visible.

Numero	Nimi
143561	02 Osuus 02
54054	01 Osuus 01
143641	03 Osuus 03
143642	04 Osuus 04
143637	Koivistonharjun pohjirinne, os. 01a
54683	Niiniharjun pohjirinne, osuus 57
54682	Niiniharjun pohjirinne, osuus 56

- Toimenpidesuunnittelun työkaluna ja paikkatietojen varantona Metsähallituksen Uljas-järjestelmäkokonaisuus, siinä erityisesti LP:n PAVE-tietojärjestelmä sisältäen
  - rakennukset
  - rakennelmat
  - reitit (reitinosineen)
  - sillat
  - arkeologiset kohteet
- Reittien suunnitteluun erilaisia ohjeita, mm. [yleisopas](#) ja [viitoitusopas](#).

Retkeilypalvelujen mitoittaminen ja kohdentaminen

- Olemassa olevat palvelut Pirkanmaalla:
  - **kansallispuistot** (Seitseminen ja Helvetinjärvi) **kärkikohteita**
  - virkistymetsät (Riuttaskorpi ja Pukala) sekä eräät muut, suositut käyntikohteet (esim. Siikaneva, Vehoniemenharju ja Rapolanharju)
- Kustannustehokkaimman konseptin hakeminen, ottaen huomioon lähtökohdat
  - lähtö takamatkalta
    - korjausvelkaa Seitsemisen - Helvetinjärven aluekokonaisuudellakin paljon (asiakasturvallisuus!)
  - ylläpitorahoituksen taso jatkossa
    - hakemassa muotoaan (eduskunnalla päätösvalta)
    - sellaista, jota ei voida ylläpitää, ei mieltä korjata
    - perinteiset vai niitä kestävämmät rakenneratkaisut; kertainvestoinnin suuruus vastaan ylläpidon kalleus
  - mahdolliset luopumiset
    - myös purkaminen maksaa, ja voi olla todella kallis kertainvestointi
    - kummisopimukset yms.
  - kysyntä
    - suurimmasta kysynnästä ovat päiväretkeilyn reitit (etenkin lyhyehköt rengasreitit) niitä, joihin LP voi ensisijaisesti vastata
    - pitkät vaellusreitit eivät ole pärjänneet kysynnässä, ainakaan eteläisessä Suomessa
    - maastopyöräilyn tuleminen - tällä kertaa toisin, kuin esim. 1990-luvun alussa?

Reittirakentaminen ja asiakasnäkökulma

Rakenteiden tarve ja rooli

- Ohjausvaikutus, kulumisen hallinta, saavutettavuus (mahdollisuuksien mukaan esteettömästi, mikä lisää asiakkaiden tasavertaisuutta)
- Rakenteen haltijan vastuu käytön turvallisuudesta
- Isojen käyntimäärien myötä palveluille tulevat taso- ja mittakaavakorotuspaineet (mm. reittien lähtöpaikkojen pysäköinti- ja opastusratkaisut, jätehuoltopalvelut, käymälöiden kapasiteetti)

Puusta vai muusta?

- Käsittelemättömän puun säänkeston ongelmallisuus
- Vaihtoehtoisten rakennusmateriaalien kokeiluja, myös asiakaskokemusten saamiseksi; laajamittaiseen käyttöön soveltuva ratkaisu edelleen etsinnässä
- Reittilinjausten optimointi

Kiitos!

rami.tuominiemi@metsa.fi

METSÄHALLITUS

www.metsa.fi #160kestäväätekoa

@metsahallitus_forststyresen

@metsahallitus